DENEME 3

ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: Sözcükte anlam (gerçek-mecaz) — Kulübün oyuncuyu "yalnız bırakması", onu fiziksel olarak terk etmesi değil, zor zamanında desteklememesi anlamındadır; söz mecazdır. Diğer sözler gerçek ya da terim anlamlarıyla kullanılmıştır.

Cevap: E

2. Çözüm: Sözcükte anlam (çok anlamlılık) — Hasadın başlaması yağmurların kesilmesi koşuluna bağlanmıştır; "bakmak" burada "bağlı olmak" anlamındadır. Öteki cümlelerde sözcük sırasıyla "bakımını üstlenmek", "bir yöne dönük olmak", "muayene etmek" ve "arayıp incelemek" anlamlarında kullanılmıştır.

Cevap: C

3. Çözüm: Sözcükte anlam (çok anlamlılık) — Rüzgârın "hızını kırması", hızını azaltması demektir; yön değiştirme anlamı yoktur. Öteki cümlelerde ayraç içindeki açıklamalar sözcüğün cümledeki anlamını doğru karşılamaktadır.

Cevap: D

4. Çözüm: Cümlede anlam (neden-sonuç) — Mikrofona yaklaşmanın sebebi değil amacı belirtilmiştir, yani bu cümlede amaç-sonuç ilişkisi vardır. Diğer cümlelerde "için, -dan dolayı, -dan, -dığından" neden bildirir.

Cevap: A

5. Çözüm: Cümlede anlam (cümle tamamlama) — Yalnızca kişisel beğeniye dayanan bir değerlendirme yapıtı değil, değerlendireni tanıtır; cümle bu doğrultuda sürdürülmelidir. Öteki seçenekler, "yalnızca kendi beğenisine göre" sözünün sezdirdiği olumsuz yargıyla bağdaşmaz.

Cevap: B

6. Çözüm: Cümlede anlam (amaç-sonuç) — Ortaklık kurulması, kayıpları paylaşma amacına yöneliktir; "üzere" sözcüğü amaç bildirir. Diğer cümlelerde "-ince", "için", "-dıkça", "-dığından" ile neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.

Cevap: E

7. Çözüm: Cümlede anlam (duygu ve anlam özellikleri) — "Keşke... alsaydım" yapısı, gerçekleştirilmemiş bir davranıştan duyulan pişmanlığı anlatır. Diğer cümlelerde sırasıyla dilek, kararlılık, şaşırma ve benzetme vardır.

Cevap: A

8. Çözüm: Cümlede anlam (karşılaştırma) — "Kadar" edatıyla bu yılki hasat, geçen yılınkiyle eşit tutulmuştur. Diğer cümlelerde üstünlük, eksiklik ya da en üst derece bildiren karşılaştırmalar vardır.

Cevap: D

9. Çözüm: Cümlede anlam (cümle yorumlama) — Aralık bırakılan kapılar, okurun metne kendi yorumuyla katılabilmesi için bırakılan boşlukları anlatır. Bu yüzden cümlenin anlamı, yazarın okura katkı alanı bırakması gerektiğidir.

Cevap: A

10. Çözüm: Cümlede anlam (koşul) — Barajların dolmaması, kar yağmaması koşuluna bağlanmıştır. "-sa da" ve "- masına karşın" karşıtlık, "-ınca" zaman, "için" ise amaç bildirir.

Cevap: A

11. Çözüm: Paragrafı ikiye bölme — İlk üç cümle, saatin yaygınlaşmasından önceki esnek zaman anlayışını anlatır. IV. cümleyle birlikte saat kulelerinin bu anlayışı nasıl değiştirdiğine geçildiğinden ikinci paragraf IV. cümleyle başlar.

Cevap: C

12. Çözüm: Paragrafta ana düşünce — Parça, kusursuz bir aktarım olanaksız olduğu için her haritanın amacına göre bazı bilgilerden vazgeçtiğini, dolayısıyla haritaya "Ne için çizilmiş?" sorusuyla bakılması gerektiğini vurgular. Öteki yargılar parçadaki bilgilerle çelişir ya da parçada yer almaz.

Cevap: E

13. Çözüm: Anlatımın akışını bozan cümle — Parça, sulak alanların canlılara yaşam alanı sağlamasını ve su dengesini düzenleyen işlevini, bunların kurutulmasının zararlarıyla birlikte anlatır. Göçmen kuşların yön bulma yollarını anlatan IV. cümle bu konudan sapar.

Cevap: D

14. Çözüm: Paragrafta cümle sıralama — Konuyu açan cümle navigasyon uygulamalarını tanıtan II'dir. "Bu kolaylık" diyen III ona bağlanır, "Oysa" ile başlayan I karşıt bulguyu verir. "Yolu kendisi bulmaya çalışanlar ise" diyen V bu bulguyla karşılaştırma kurar, "Kısacası" diyen IV de sonucu bağlar.

Cevap: D

15. Çözüm: Paragraftan çıkarım (ulaşılamayan yargı) — Parça gereksiz ayrıntının öyküde dengeyi bozduğunu söyler ama romandaki ayrıntı hakkında olumsuz bir yargı bildirmez. Romanın geniş zaman ve mekâna sahip olduğunu belirtmesi, romanda ayrıntının niteliği düşürdüğü sonucunu vermez.

Cevap: A

16. Çözüm: Paragrafı ikiye bölme — I ve II. cümleler sessiz sinemanın sözsüz anlatım anlayışını, III. cümleden sonrası ise sesli filme geçişin ilk yıllarında yaşanan kayıpları anlatır. Konu III. cümlede değiştiği için ikinci paragraf bu cümleyle başlar.

Cevap: C

17. Çözüm: Paragrafta yardımcı düşünce — Parçanın son cümlesinde kenar notlarının, kitabın kimlerin elinden geçtiğini ve nasıl okunduğunu başka hiçbir kaynağın gösteremeyeceği kadar doğrudan gösterdiği söylenmiştir. Notların yazarı okurlardır; içlerinde kitapla ilgisiz olanlar da vardır ve bugün değerli sayılmaktadırlar.

Cevap: D

18. Çözüm: Paragrafta cümle sıralama — Konuyu açan III. cümleden sonra eski işleyişi anlatan I. cümle gelir; "Ancak" ile başlayan V. cümle bu işleyişin yarattığı sorunu verir. "Bu soruna çözüm" diyen II. cümle pulu tanıtır, "Böylece" ile başlayan IV. cümle de sonucu bildirir.

Cevap: C

19. Çözüm: İki paragrafla ilgili sorular — I. parça masalların toplumun gündelik korku ve dileklerini yansıttığını, II. parça ise uzak kültürlerde benzer olay örgülerinin görülmesini ve bunun olası nedenlerini anlatır. Yayılma yolları yalnızca II. parçada geçer; iki parça birbiriyle çelişmez ve çocuk eğitiminden söz etmez.

Cevap: E

20. Çözüm: İki paragrafla ilgili sorular — II. parçada benzerliğin nedeni kimi araştırmacılarca yayılmaya, kimilerince zihnin benzer çözümler üretmesine bağlanır; yani tek bir açıklamada uzlaşılmamıştır. Olağanüstü olayların gündelik kaygıları yansıttığı düşüncesi II. parçada değil I. parçada yer alır.

Cevap: B

21. Çözüm: Anlatım bozukluğu — "İzinsiz" sözcüğü yanlış yerde kullanıldığı için "laboratuvar"ı niteliyor gibi görünmektedir; "laboratuvara izinsiz girenler" denmeliydi. Bu, sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından doğan bir anlatım bozukluğudur.

Cevap: B

DENEME 3

22. Çözüm: Anlatım bozukluğu — “Eskiden üç sinema” öbeği geçmiş zaman bildirdiği hâlde şimdiki durumu anlatan “var” yüklemine bağlanmıştır; “eskiden üç sinema vardı” denmeliydi. Bu, yüklemin ortak kullanılmasından doğan bir anlatım bozukluğudur.

Cevap: A

23. Çözüm: Noktalama işaretleri — Virgülle ayrılmış sıralı yargılardan sonra “şimdi ise” ile yeni bir yargı grubuna geçilir. Bu iki grubu ayırmak için IV numaralı yere noktalı virgül konur.

Cevap: D

24. Çözüm: Yapı bilgisi — “Gözlem” sözcüğü “göz” isim köküne önce “-le”, sonra “-m” yapım eki getirilerek türetilmiştir; kökü isimdir. “Öğrenci” (öğren-), “sürücü” (sür-), “bilgi” (bil-) ve “sevinç” (sev-) sözcüklerinin kökleri ise fiildir.

Cevap: E

25. Çözüm: Yazım kuralları — “Herkesin” ve “bir şeyler” kurala uygun yazılmıştır. Diğer cümlelerde “bir şey” ayrı, “birkaçı” ve “hiçbiri” bitişik, “yirmi beş” ise ayrı yazılmalıydı.

Cevap: E

26. Çözüm: Yazım kuralları (sayıların yazımı) — “Üçte ikisi” kesir bildiren sayı kurala uygun yazılmıştır. Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla (ikişer ikişer) yazılır; sayılara gelen ekler kesmeyle ayrılır (14.30’da); sıra bildiren ek “3’üncü” biçiminde olmalıdır; birden çok sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır (dört yüz).

Cevap: D

27. Çözüm: Cümlenin ögeleri — “Yeni kitaplar” söz öbeği belirtme durumu eki almadan yüklemi tamamladığı için belirtisiz nesnedir. “Kitapları” ve “eski dergileri” belirtili nesnedir; öteki iki cümlede nesne yoktur.

Cevap: D

28. Çözüm: Sözel mantık — Can şubatta olsaydı Duru mart sayısına gider, ocak sayısındaki iki yer Aslı ile Bora’ya kalırdı; bu da ilk koşulu bozar. Bu yüzden Can’ın yazısı mutlaka ocak sayısındadır. Diğer yazarların yeri olası dağılımlara göre değişebilir.

Cevap: C

29. Çözüm: Sözel mantık — Şubat sayısı Ece ile Bora’yla dolar. Ocak sayısında Can’ın yanına ne Fırat ne de Duru gelebildiği için Aslı gelir, mart sayısında da Duru ile Fırat kalır. Böylece Aslı ile Can aynı sayıda yer alır.

Cevap: A

30. Çözüm: Sözel mantık — Can’ın yazısı her durumda ocak sayısında, Fırat’ınki ise hiçbir zaman ocakta olmadığından ikisi aynı sayıda yer alamaz. Bora-Can, Duru-Ece, Bora-Duru ve Aslı-Ece ise geçerli dağılımların birinde birlikte yer alabilir.

Cevap: C

31. Çözüm: Ondalık sayılar (iç içe kesir) — $\frac{0{,}48}{0{,}016} = 30$, $\frac{2{,}5}{0{,}125} = 20$ ve $\frac{0{,}09}{0{,}0045} = 20$ olduğundan sonuç $\frac{50}{20} = \frac{5}{2}$'dir.

Cevap: A

32. Çözüm: Rasyonel sayılar (iç içe kesir) — En içten başlanırsa $3 + \frac{1}{4} = \frac{13}{4}$, $2 + \frac{4}{13} = \frac{30}{13}$ ve $1 + \frac{13}{30} = \frac{43}{30}$ bulunur.

Cevap: B

33. Çözüm: Sayı basamakları — $100a + 10b + c = 19(a + b + c)$ eşitliği $9a = b + 2c$ biçimine gelir. $a = 1$ için 5, $a = 2$ için 5, $a = 3$ için yalnızca $b = c = 9$ olmak üzere 1 çözüm vardır; $a \geq 4$ için çözüm yoktur. Toplam 11 sayı bulunur.

Cevap: C

34. Çözüm: Mutlak değer (aralıkta sadeleştirme) — Verilen aralıkta $2x+6$ pozitif, $x-5$ ve $x-7$ negatiftir. İfade $(2x+6)+(5-x)+(7-x)=18$ olur.

Cevap: E

35. Çözüm: Çarpanlara ayırma (iç içe kesir) — Pay $\frac{(x-3)(x+3)}{x(x+3)}=\frac{x-3}{x}$, payda $\frac{(x-3)^2}{x^2}$ olur. Bölme işlemi $\frac{x-3}{x}\cdot\frac{x^2}{(x-3)^2}=\frac{x}{x-3}$ sonucunu verir.

Cevap: B

36. Çözüm: EBOB-EKOK — $\text{EKOK}(18,24)=72$ olduğundan 720 dakikalık sürede iki hat $\frac{720}{72}+1=11$ kez birlikte kalkar. Üç hattın birlikte kalktığı anlar $\text{EKOK}(18,24,40)=360$ dakikada bir olup 3 tanedir; doğru cevap $11-3=8$'dir.

Cevap: E

37. Çözüm: Basit eşitsizlikler (işaret inceleme) — $a\cdot b<0$ ve $a>b$ olduğundan a pozitif, b negatiftir; $b\cdot c>0$ olduğundan c de negatiftir. $a-c$ pozitif, b negatif olduğundan $\frac{a-c}{b}$ her zaman negatiftir. $a\cdot b\cdot c$ her zaman pozitiftir; öteki ifadelerin işareti sayıların büyüklüğüne göre değişir.

Cevap: A

38. Çözüm: Çarpanlara ayırma ve sadeleştirme (iç içe kesir) — Pay $\frac{xy+1}{y}$, payda $\frac{xy+1}{x}$ olduğundan kesrin değeri $\frac{x}{y}$'dir. $\frac{x}{y}=\frac{3}{4}$ ve $x+y=21$ eşitliklerinden $x=9$, $y=12$ bulunur; çarpım 108'dir.

Cevap: C

39. Çözüm: EBOB-EKOK (rasyonel sayılarda) — Çarpımların tam sayı olması için a sayısı 35 ve 55'in katı, b sayısı 18 ve 24'ün böleni olmalıdır. Kesrin en küçük olması için $a=\text{EKOK}(35,55)=385$ ve $b=\text{EBOB}(18,24)=6$ alınır. Toplam $385+6=391$'dir.

Cevap: A

40. Çözüm: Üslü sayılar — $2^x=t$ denirse $t^2-6t+8=0$ olur ve $t=2$ ya da $t=4$ bulunur. Buradan $x=1$ veya $x=2$ olup toplam 3'tür.

Cevap: C

41. Çözüm: Bölünebilme (faktöriyelde asal çarpanlar) — $20!$ içinde 2 çarpanı $10+5+2+1=18$, 3 çarpanı $6+2=8$ tanedir. $12^n=2^{2n}\cdot 3^n$ olduğundan $2n\le 18$ ve $n\le 8$ koşulları birlikte sağlanmalıdır; n en çok 8 olur.

Cevap: D

42. Çözüm: Köklü sayılar (tam kareye tamamlama) — $x+2=\sqrt{5}$ olduğundan $(x+2)^2=5$, yani $x^2+4x+4=5$'tir. Buna göre $x^2+4x+7=5+3=8$ bulunur.

Cevap: B

43. Çözüm: Oran-orantı — Gelirler adet ile fiyatın çarpımıyla orantılıdır: çay $6k$, kahve $20k$, limonata $15k$. $20k-15k=720$ ise $k=144$ olduğundan doğru cevap $6\cdot 144=864$ TL'dir.

Cevap: A

44. Çözüm: Birinci dereceden denklemler — Denklemin her x için sağlanması gerekir; x'li terimlerin katsayıları eşit olmalıdır: $a-2=3$, $a=5$. Sabit terimler için $6=10-b$, $b=4$ bulunur; çarpım 20'dir.

Cevap: B

45. Çözüm: Rasyonel denklemler — Eşitliğin iki yanı $x(x-2)$ ile çarpılırsa $x^2-4=x-2$, yani $(x-2)(x+1)=0$ elde edilir. x = 2 paydayı sıfır yaptığından çözüm olamaz; denklemi sağlayan değer -1'dir.

Cevap: A

DENEME 3

46. Çözüm: Kesir problemleri (kap ve sıvı kütlesi) — İki durum arasındaki fark, bidonu dolduran suyun $\frac{3}{4}-\frac{1}{3}=\frac{5}{12}$'sidir ve 7,5 kg'dır; bidonu dolduran su 18 kg'dır. Boş bidon $17-13{,}5=3{,}5$ kg olduğundan dolu bidonun kütlesi $18+3{,}5=21{,}5$ kg'dır.

Cevap: B

47. Çözüm: Grafik yorumlama problemi (daire grafiği) — İlk ortalama $0{,}1\cdot 1+0{,}15\cdot 2+0{,}4\cdot 3+0{,}25\cdot 4+0{,}1\cdot 5=3{,}1$'dir. Öğrencilerin %10'unun puanı 2 artmış, 2 puan alanların üçte ikisi olan %10'luk bölümün puanı da 2 artmıştır; ortalama $0{,}2+0{,}2=0{,}4$ yükselir. Doğru cevap 3,5'tir.

Cevap: C

48. Çözüm: Yüzde-kâr-zarar problemleri — Maliyet 100 ise eski satış fiyatı 150'dir. Yeni maliyet 120, yeni satış fiyatı $150\cdot 1{,}08=162$ olur. Kâr 42 olup yeni maliyete oranı $\frac{42}{120}=0{,}35$, yani %35'tir.

Cevap: C

49. Çözüm: Yaş problemleri — Çocukların yaşları toplamı bugün 20'dir. t yıl sonra ($t\geq 4$) $40+t=20+2t+(t-4)$ olmalıdır; buradan $2t=24$ ve $t=12$ bulunur.

Cevap: D

50. Çözüm: Tablo yorumlu problemler (maliyet ve satış) — Toplam maliyet $40\cdot 120+60\cdot 50+25\cdot 600+80\cdot 90=30000$ TL'dir. Toplam kâr $10\cdot 120+30\cdot 50+5\cdot 600+20\cdot 90=7500$ TL'dir. Kârın maliyete oranı $\frac{7500}{30000}$, yani %25'tir.

Cevap: B

51. Çözüm: Saat problemleri (akrep ile yelkovan arasındaki açı) — Yelkovan 40 dakikada 12'den itibaren $40\cdot 6^\circ=240^\circ$ döner. Akrep saat 3'te 90°'dedir ve 40 dakikada $40\cdot 0{,}5^\circ=20^\circ$ daha ilerleyerek 110°'ye gelir. Aradaki açı $240^\circ-110^\circ=130^\circ$'dir.

Cevap: D

52. Çözüm: Sayı-kesir problemleri — İlk gün $\frac{1}{4}$, ikinci gün $\frac{3}{10}$ okunur; ilk iki gün toplamı $\frac{11}{20}$, üçüncü gün $\frac{11}{60}$ olur. Okunan kısım $\frac{11}{15}$, kalan $\frac{4}{15}$ kısım 84 sayfa olduğundan kitap 315 sayfadır.

Cevap: E

53. Çözüm: Fonksiyonlar (grafik okuma) — $f(-2)=1$ ve 1, [BC] parçasının orta noktasının apsisi olduğundan $f(1)=4$'tür. $f(x)=3$ eşitliği [AB] üzerinde $x=-1$, C noktasında $x=2$ ve [DE] üzerinde $x=5$ için sağlanır; $T=6$ olur. Doğru cevap $4+6=10$'dur.

Cevap: C

54. Çözüm: Fonksiyonlar — $f(2)=2a+3=7$ eşitliğinden $a=2$ bulunur. $f(x)=5$ için $2x+3=5x-5$ ve $x=\frac{8}{3}$ olur; bu da $f^{-1}(5)$ değeridir.

Cevap: C

55. Çözüm: Sayısal mantık (maç sonuçları tablosu) — İkişer maç yapan takımlardan K (1 puan) bir beraberlik ve bir yenilgi, L (4 puan) bir galibiyet ve bir beraberlik, M (3 puan) bir galibiyet ve bir yenilgi almıştır; beraberlik K ile L arasındadır. Bu maç x–x bittiyse M, K'ye $3-x$ ve L'ye $3-x$ gol atmıştır; $6-2x=4$ eşitliğinden $x=1$ bulunur. Maç 1–1 bitmiş, toplam 2 gol atılmıştır.

Cevap: A

56. Çözüm: Sayısal mantık (şekil–sayı örüntüsü) — Daireden sonraki sayı 2 katına çıkmakta (5 → 10, 12 → 24), kareden sonraki sayı 3 azalmakta (10 → 7, 24 → 21), üçgenden sonra-

ki sayı 5 artmaktadır (7 → 12, 21 → 26). Buna göre 7. hücreden sonra sayılar 52, 49, 54, 108, 105 biçiminde sürer ve 12. hücrede 105 bulunur.

Cevap: D

57. Çözüm: Sayısal mantık (şekil örüntüsü) — Dairedeki sayı, o satırdaki şekillerin köşe sayılarının toplamıdır: $2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 = 18$, $3 \cdot 6 + 1 \cdot 4 = 22$, $5 \cdot 3 + 2 \cdot 6 = 27$. Son satırda 4 kare ve 3 altıgen bulunduğundan sonuç $4 \cdot 4 + 3 \cdot 6 = 34$'tür.

Cevap: C

58. Çözüm: Geometri (teğet–kiriş açı) — Teğet–kiriş açısının ölçüsü gördüğü yayın yarısı olduğundan TA yayı 80°'dir. [TB] çap olduğundan T'den A üzerinden B'ye giden yay 180°, AB yayı $180^\circ - 80^\circ = 100^\circ$'dir. AOB merkez açısı gördüğü yaya eşit olduğundan $x = 100^\circ$'dir.

Cevap: A

59. Çözüm: Geometri (benzer üçgenler) — Karenin kenarı a olsun. ADE ve ABC üçgenleri benzer olduğundan $\frac{10-a}{10} = \frac{a}{15}$ ve a = 6 cm bulunur. |FC| = 15 − 6 = 9 cm ve |EF| = 6 cm olduğundan alan $\frac{9 \cdot 6}{2} = 27$ santimetrekaredir.

Cevap: D

60. Çözüm: Geometri (eşkenar dörtgen) — Köşegenler birbirini dik ortaladığından kenar uzunluğu $\sqrt{8^2 + 6^2} = 10$ cm'dir. Eşkenar dörtgenin alanı $\frac{16 \cdot 12}{2} = 96$ santimetrekaredir. Alan aynı zamanda $|AB| \cdot |DH|$ olduğundan $|DH| = \frac{96}{10} = 9{,}6$ cm bulunur.

Cevap: E

61. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi – destanlar — Oğuz Kağan Destanı Asya Hunlarına, Göç Destanı Uygurlara, Manas Destanı Kırgızlara aittir. Bozkurt Destanı Kök Türklerin, Alp Er Tunga Destanı ise Sakaların destanı olduğundan II ve V numaralı eşleştirmeler yanlıştır.

Cevap: E

62. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi – Kök Türk yazıtları — Metinde kurultaydan ya da kağanın yetkilerinin sınırlandırılmasından hiç söz edilmemektedir. Halka karşı sorumluluk, Çin etkisine karşı uyarı, töreye bağlılık ve gelecek kuşaklara öğüt verme ise metinde açıkça yer almaktadır.

Cevap: A

63. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi — Hükümdarlık yetkisinin bütün hanedan üyelerine verildiğine inanılması ve ülkenin hanedanın ortak malı sayılması, her hanedan üyesine tahtta hak iddia etme imkânı vermiş; bu da taht kavgalarına ve devletlerin kısa ömürlü olmasına yol açmıştır.

Cevap: B

64. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri – hükümdarlık alametleri — Hutbe, cuma namazında hükümdarın adının anılmasıdır. Sikke hükümdar adına bastırılan paradır. Nevbet ise hükümdarın kapısında belirli vakitlerde çalınan davul ve mızıka takımıdır.

Cevap: A

65. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri – Talas Savaşı — Talas Savaşı ile Türk-Arap yakınlaşması başlamış ve Türklerin Müslümanlaşması hızlanmış, Çinli esirler aracılığıyla kâğıt yapımı İslam dünyasına geçmiş, Çin'in Orta Asya'da yayılması durdurulmuştur. Üç yargı da doğrudur.

Cevap: E

66. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – Fransa'ya verilen ayrıcalıklar — Bu ayrıcalıklar Osmanlı'nın en güçlü döneminde, padişahın bir lütfu olarak ve siyasi-ekonomik çıkarlar gözetilerek verilmiştir; bir zorunluluk ya da baskı sonucu değildir. Ayrıcalıklar ancak 1740'ta sürekli hâle getirilmiştir.

Cevap: E

DENEME 3

67. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – Lale Devri — Lale Devri yenilikleri daha çok kültür, sanat ve günlük yaşam alanındadır; askerî alanda köklü bir düzenleme yapılmamıştır. Avrupa tarzında yeni bir ordu kurma girişimi III. Selim'in Nizam-ı Cedid ordusuyla gerçekleşmiştir.

Cevap: B

68. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – Tanzimat sonrası mahkemeler — Tabloda dava türüne, dine ve uyrukluğa göre ayrılmış beş farklı mahkeme görülmektedir; bu durum hukuk ve yargı birliğinin bulunmadığını gösterir. Konsolosluk mahkemelerinin varlığı yabancıların ayrıcalıklarının sürdüğünü, cemaat mahkemeleri de gayrimüslimlerin aile davalarının ayrı görüldüğünü ortaya koyar.

Cevap: A

69. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – mimaride dönemler — Dolmabahçe Sarayı 19. yüzyılda Abdülmecit döneminde, Batı mimari üsluplarının etkisiyle yapılmıştır; Lale Devri yapısı değildir. Lale Devri'nin simgesi sayılan yapı Kâğıthane'deki Sadabat Kasrı'dır.

Cevap: B

70. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – vakıf sistemi — Metinde vakıfları padişah ve hanedan üyelerinin yanı sıra devlet adamlarının ve varlıklı kişilerin de kurduğu belirtilmiştir. Bu nedenle vakıf kurmanın hanedana özgü bir hak olduğu sonucuna ulaşılamaz.

Cevap: D

71. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl – II. Viyana Kuşatması ve Kutsal İttifak — Kutsal İttifak; Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta ve sonradan katılan Rusya'dan oluşmuştur. Avusturya ile rekabet hâlinde olan Fransa bu ittifaka katılmamıştır.

Cevap: A

72. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl — İbrahim Müteferrika'nın matbaası Lale Devri'nde, III. Ahmet döneminde kurulmuştur. Nizam-ı Cedit ordusu, İrad-ı Cedit hazinesi, sürekli elçilikler ve Mühendishane-i Berri Hümayun ise III. Selim döneminin yenilikleridir.

Cevap: E

73. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl — Belgrad Antlaşması ile Pasarofça'da kaybedilen Belgrad geri alınmış, arabuluculuğu karşılığında Fransa'ya verilen kapitülasyonlar 1740'ta sürekli hâle getirilmiştir. Kırım bu antlaşmayla Rusya'ya bırakılmamıştır.

Cevap: C

74. Çözüm: Osmanlı 19. yüzyıl — Kanun-i Esasi 1876'da II. Abdülhamit döneminde ilan edilmiştir. Sened-i İttifak (1808), Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması (1826), Takvim-i Vekayi (1831) ve nüfus sayımı (1831) II. Mahmut dönemine aittir.

Cevap: E

75. Çözüm: 20. yüzyıl başında Osmanlı Devleti – II. Meşrutiyet dönemi partileri — Prens Sabahattin'in görüşlerini benimseyen ve 1908 seçimlerine katılan parti Osmanlı Ahrar Fırkası'dır. Hürriyet ve İtilaf Fırkası da benzer görüşleri savunmuştur ancak 1911'de kurulduğu için 1908 seçimlerine katılmamıştır; diğer partiler de 1908'den sonra kurulmuştur.

Cevap: A

76. Çözüm: 20. yüzyıl başında Osmanlı Devleti — Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılmış, böylece Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprağı kaybedilmiştir; Mustafa Kemal Tobruk ve Derne'de savaşmıştır. Onikiada ise geçici olarak İtalya'ya bırakılmıştır, Yunanistan'a değil.

Cevap: D

77. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi – Hıyanet-i Vataniye Kanunu ve İstiklal Mahkemeleri — Mahkeme üyelerinin milletvekilleri arasından seçilmesi, meclisin yasama ve yürütmenin yanında yargı yetkisini de kullandığını gösterir. Bu, I. TBMM'nin güçler birliği ilkesini uyguladığının kanıtıdır.

Cevap: E

78. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi – İzmir'in işgali ve Amiral Bristol Raporu — Raporu İtilaf devletlerinin kendi görevlendirdiği kurul hazırlamış ve bölgede Türklerin çoğunlukta olduğunu, şiddet olaylarından Yunanlıların sorumlu olduğunu saptamıştır. Bu, işgalin haksızlığını İtilaf devletlerinin kendi belgesiyle ortaya koymuştur.

Cevap: B

79. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi — Temsil Heyeti ilk kez Erzurum Kongresi'nde oluşturulmuş, Amasya Görüşmeleri'nde İstanbul Hükûmeti tarafından muhatap alınarak fiilen tanınmıştır. Misak-ı Millî ise Son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından kabul edilmiştir.

Cevap: D

80. Çözüm: Kurtuluş Savaşı – diplomatik gelişmeler — Gümrü Antlaşması Aralık 1920'de imzalanmış, Londra Konferansı Şubat-Mart 1921'de toplanmış, Moskova Antlaşması 16 Mart 1921'de, Fransa ile Ankara Antlaşması ise Ekim 1921'de imzalanmıştır.

Cevap: B

81. Çözüm: Kurtuluş Savaşı – 1921 Anayasası — 1921 Anayasası millî egemenlik ilkesine yer veren ilk anayasadır ve savaş koşullarında, az sayıda maddeyle hazırlanmıştır. Bu anayasada devlet başkanlığı makamı düzenlenmemiştir; cumhurbaşkanlığı 29 Ekim 1923'te yapılan değişiklikle getirilmiştir.

Cevap: B

82. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları — Şapka Kanunu 1925, Türk Medeni Kanunu 1926, Harf İnkılabı 1928, Soyadı Kanunu ise 1934 yılında kabul edilmiştir.

Cevap: C

83. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları – ilke ve inkılap ilişkisi — Saltanatın kaldırılması millî egemenliği gerçekleştirdiği için cumhuriyetçilikle, Türk Dil Kurumu millî kültürü güçlendirdiği için milliyetçilikle, halifeliğin kaldırılması laiklikle doğrudan ilişkilidir. Sümerbank ise devletin sanayi yatırımlarını üstlenmesinin ürünüdür ve devletçilik ilkesiyle ilgilidir.

Cevap: B

84. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları – Takrir-i Sükûn Kanunu — Takrir-i Sükûn Kanunu, Şeyh Sait İsyanı üzerine çıkarılmış ve hükûmete olağanüstü yetkiler vermiş; aynı günlerde İstiklal Mahkemeleri yeniden kurulmuştur. Kanun 1929'da yürürlükten kalkmıştır.

Cevap: B

85. Çözüm: Atatürk dönemi dış politika — Montrö ile Boğazlar Komisyonu kaldırılmış, yetkileri Türkiye'ye geçmiş ve Boğazlar bölgesi Türk askerî denetimine açılmıştır. Türkiye ise Milletler Cemiyeti'ne 1932'de üye olmuştur.

Cevap: D

86. Çözüm: Atatürk dönemi dış politika – Milletler Cemiyeti'ne üyelik — Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne kendi başvurusuyla değil, Cemiyet'in çağrısı üzerine üye olmuştur; bu durum izlediği barışçı politikanın kabul gördüğünü gösterir. Cemiyet I. Dünya Savaşı'nın ardından kurulmuş, Türkiye ise sonradan katılmıştır.

Cevap: C

87. Çözüm: Çağdaş Türk ve dünya tarihi – Bandung Konferansı — Bloklar dışında kalma düşüncesinin Bandung'da öne çıkması ve 1961'de Belgrad'da örgütlü bir harekete dönüşmesi,

DENEME 3

Bağlantısızlar Hareketi'nin temellerinin bu konferansta atıldığını gösterir.

Cevap: D

88. Çözüm: Yerleşme (kentlerin gelişimi) — Karadeniz'de dağlar kıyıya paralel ve çok yakın uzandığından kıyı düzlükleri dardır. Kentler iç kesimlere doğru genişleyemediği için kıyı boyunca şerit biçiminde büyür.

Cevap: B

89. Çözüm: Ulaşım (akarsu taşımacılığı) — Türkiye'deki akarsuların çoğu denge profiline ulaşmamıştır; yatak eğimleri fazla, rejimleri düzensizdir ve yataklarında eşikler bulunur. Bu özellikler taşımacılığı engeller; denge profiline ulaşmış olma ise gerçeğe aykırıdır.

Cevap: A

90. Çözüm: Ticaret (dış ticaret göstergeleri) — Dış ticaret açığı yıllara göre 80, 50, 60 ve 50 milyar dolardır. Karşılama oranı %60, %75, %75 ve %80; dış ticaret hacmi ise 320, 350, 420 ve 450 milyar dolardır. Üç yargı da verilerle doğrulanır.

Cevap: E

91. Çözüm: Bölgeler (Türkiye'nin bölümleri) — Sodalı suyu ve inci kefaliyle bilinen Van Gölü, Süphan ile Nemrut volkanları ile Murat Nehri'nin suladığı Muş Ovası Yukarı Murat-Van Bölümü'nde yer alır.

Cevap: A

92. Çözüm: Bölgeler (Türkiye'nin bölümleri) — Trakya'nın iç kesiminde, Yıldız Dağları'nın güneyinde yer alan ve Ergene Havzası'nın hafif dalgalı düzlüklerinden oluşan bölüm Ergene Bölümü'dür. Bu bölüm ayçiçeği ve buğday üretimiyle öne çıkar.

Cevap: B

93. Çözüm: Coğrafi konum (yerel saat) — İki kent arasında 8 boylam fark vardır; bu da 8 × 4 = 32 dakikalık yerel saat farkı demektir. L batıda olduğundan kalkış anında L'de saat 08.28'dir; 1 saat 20 dakika eklenince iniş saati 09.48 olur.

Cevap: B

94. Çözüm: Coğrafi konum (enlem ve boylam) — İki nokta arasında 12 boylam fark vardır (12 × 4 = 48 dakika) ve doğudaki L'de öğle vakti daha önce yaşanır. 21 Mart'ta öğle güneş açısı 90° eksi enlemdir; L'de 52°, K'de 50° olur. 21 Aralık'ta ise Kuzey Yarım Küre'de kuzeye gidildikçe gündüz kısalır; bu nedenle kuzeydeki K'de gündüz daha kısadır.

Cevap: D

95. Çözüm: Yer şekilleri (deprem riskinin dağılışı) — Erzincan ve Düzce Kuzey Anadolu Fay Hattı, Denizli Batı Anadolu'nun graben kuşağı, Hatay ise Doğu Anadolu Fay Hattı'nın güney ucunda yer alır. Konya–Karaman çevresi Türkiye'nin deprem riski en az olan alanlarındandır.

Cevap: E

96. Çözüm: Yer şekilleri (sınır aşan akarsular) — Çoruh Türkiye'de doğar ve Gürcistan'da Karadeniz'e dökülür; Aras da Türkiye'de doğar, sınır dışında Kura ile birleşerek Hazar'a ulaşır. Asi ise Lübnan'da doğar ve Hatay'da Akdeniz'e dökülür.

Cevap: D

97. Çözüm: Madenler (süs ve yapı taşları) — Lületaşı Eskişehir ile, mermer ise adını da verdiği Marmara Adası ile tanınır. Oltu taşı Nevşehir'de değil, Erzurum'un Oltu ilçesinde çıkarılır.

Cevap: C

98. Çözüm: Enerji kaynakları (jeotermal) — Jeotermal kaynaklar, yer içindeki ısının fay hatları boyunca yüzeye yakın kesimlere ulaştığı tektonik bakımdan etkin alanlarda yoğunlaşır. Ege'deki horst-graben sistemi ve yoğun fay-

lanma bu kaynakların oluşmasını sağlamıştır.

Cevap: E

99. Çözüm: Enerji kaynakları (üretim, tüketim ve dışa bağımlılık) — İthalatın tüketimdeki payı petrolde yüzde 90 (36 ÷ 40), doğal gazda yüzde 98 (49 ÷ 50), taşkömüründe yüzde 90, linyitte yüzde 10'dur; oran en yüksek doğal gazdadır ve linyit tüketiminin yüzde 90'ı yerli üretimle karşılanır. İthal edilen miktar petrolde (36 birim) değil, doğal gazda (49 birim) en fazladır.

Cevap: C

100. Çözüm: İklim (sıcaklık terselmesi) — Sıcaklık terselmesinde tabandaki soğuk hava sis ve don olaylarını artırır; hava dikey yönde hareket etmediğinden kirleticiler tabanda birikir. Soğuk ve ağır hava yükselmediği için sağanak yağış oluşmaz.

Cevap: B

101. Çözüm: İklim (sıcaklık ve yükselti) — K, L'den 1400 m aşağıda olduğundan 7 °C daha sıcaktır (25 °C). M, L'den 600 m yukarıda olduğundan 3 °C daha soğuktur (15 °C). Aradaki fark 10 °C'dir.

Cevap: C

102. Çözüm: Hayvancılık (kümes hayvancılığı) — Kümes hayvancılığı doğal otlaklara bağlı değildir; ürünleri çabuk bozulduğu ve pazara sürekli sevk edildiği için tesisler büyük kentlerin yakınında ve ana ulaşım yolları üzerinde toplanmıştır.

Cevap: C

103. Çözüm: Tarım (sulama ve GAP) — Pamuk ekim alanı 5 bin hektardan 50 bin hektara çıkmış, nadas alanı 25 bin hektardan 5 bin hektara inmiş ve 25 bin hektarda ikinci ürün alınmaya başlanmıştır. Sulama sonrasında 8 bin hektarda tuzlanma görülmüştür; aşırı ve yanlış sulama ile yetersiz drenaj buna yol açar. Üç yargı da doğrudur.

Cevap: E

104. Çözüm: Tarım (haşhaş) — Haşhaş kapsülünden elde edilen maddeler ilaç sanayisinde kullanıldığı gibi uyuşturucu yapımında da kullanılabilir. Kötüye kullanımı önlemek için ekim alanları sınırlandırılmış ve devlet denetimine alınmıştır.

Cevap: E

105. Çözüm: Tarım (iklim-ürün ilişkisi) — Zeytin, yazı sıcak ve kurak geçen, kışı ılık Akdeniz iklimi koşullarını ister. Çoruh Vadisi'nin çevresine göre korunaklı olması ve yazın sıcak-kurak geçmesi, Karadeniz genelinden farklı bir mikroklima oluşturarak zeytin yetiştirilmesine olanak verir.

Cevap: B

121. Çözüm: Nüfus hareketleri · Yön ve veri karşılaştırması — Negatif indeksli merkezler Erzurum ve Van'dır; Erzurum'daki N noktası Van'ın batısındadır. Van'daki azalma değerinin büyüklüğü farklı olsa da soruda karşılaştırılan özellik boylamdır.

Cevap: D

122. Çözüm: Su kaynakları · Mekânsal eşik değerlendirme — Gaziantep'teki P noktası 38° kuzeyin güneyindedir ve değeri 72'dir. Antalya da güneyde yer almasına karşın 68 puanla sınırın altında kalır.

Cevap: E

123. Çözüm: Bölgesel konum · Koşullu mekânsal sınıflandırma — Samsun ve Trabzon hem Karadeniz kıyısında hem de 35° doğu meridyeninin doğusundadır. Erzurum meridyenin doğusunda olsa da denize kıyısı bulunmaz.

Cevap: A

124. Çözüm: Sıcaklık · Enlemle ölçüm verisini birleştirme — Erzurum'daki P noktası 39° kuzeyin üs-

tündedir ve sıcaklık farkı 18'dir. Kayseri'nin değeri 13 olsa da bu paralelin güneyindedir.

Cevap: B

106. Çözüm: Hukukun temel kavramları (yerleşim yeri) — Türk Medeni Kanunu'na göre vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, vasinin yerleşim yeri değil, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir. Yerleşim yerinin tekliği, yenisi edinilmeden eskisinin değişmeyeceği ve öğrenim amacıyla bulunmanın yerleşim yeri kazandırmayacağı kuralları doğrudur.

Cevap: C

107. Çözüm: Hukukun temel kavramları — Dernek, kuruluş bildirimi ile tüzüğün mülki idare amirliğine verilmesiyle kendiliğinden tüzel kişilik kazanır; mahkeme tescil kararı gerekmez. Mahkeme siciline tescille tüzel kişilik kazanan, vakıftır.

Cevap: E

108. Çözüm: İdare hukuku — Doğru cevap I ve II'dir. Kamulaştırma bedeli kural olarak peşin ödenir; kanunun taksitle ödemeyi öngörebildiği hâllerde süre beş yılı aşamaz ve taksitler eşit ödenir. Ancak toprağı doğrudan işleten küçük çiftçiye ait kamulaştırılan toprakların bedeli her hâlde peşin ödenir.

Cevap: C

109. Çözüm: İdare hukuku — Anayasa'nın 127. maddesine göre mahalli idarelerin seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve bu sıfatı kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yoluyla olur. Bu nedenle kararın İçişleri Bakanlığınca kesin olarak verildiği ifadesi yanlıştır.

Cevap: E

110. Çözüm: İdare hukuku — Doğru cevap I ve II'dir. Savunma hakkı tanınmadan disiplin cezası verilemez ve disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz. Kamu görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları ise kendilerine rücu edilmek kaydıyla yalnızca idare aleyhine açılabilir.

Cevap: B

111. Çözüm: Yürütme — 2017 değişiklikleriyle olağanüstü hâl ilanı yetkisi doğrudan Cumhurbaşkanına verilmiş, eski metindeki Millî Güvenlik Kurulunun görüşünü alma şartı kaldırılmıştır. Bu nedenle MGK görüşünün zorunlu olduğunu söyleyen ifade yanlıştır.

Cevap: B

112. Çözüm: Anayasa hukuku ve Türk anayasa tarihi — Doğru cevap II ve III'tür. Kanun-i Esasi, seçimle gelen Meclis-i Mebusan ile padişahın atadığı Meclis-i Âyân'dan oluşan iki meclisli bir yapı kurmuş; 1909 değişiklikleriyle hükümet meclise karşı sorumlu hâle getirilmiştir. İlk yazılı anayasa Tanzimat Fermanı değil, 1876 Kanun-i Esasi'dir.

Cevap: E

113. Çözüm: Yargı — Genelkurmay Başkanı ile Sayıştay Başkan ve üyeleri görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanır; bu nedenle Sayıştay üyesi için verilen bilgi yanlıştır. Milletvekilleri ise Yüce Divanda yargılanacak kişiler arasında sayılmamıştır.

Cevap: D

114. Çözüm: Yargı — Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üyelidir ve iki daire hâlinde çalışır. Başkanı Adalet Bakanıdır; üyelerden dördünü Cumhurbaşkanı, yedisini TBMM seçer; üyeler dört yıl için seçilir ve yeniden seçilebilir; meslekten çıkarma dışındaki kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır.

Cevap: A

115. Çözüm: Türkiye'nin temel kurumları (görev alanları) — Türk Standardları Enstitüsü ürün ve hizmetlere ilişkin standartları hazırlar ve belgelendirme yapar; patent ve marka tescili Türk Patent ve Marka Kurumunun görevidir.

Diğer eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: C

116. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar — Doğru cevap I ve III'tür. Türkiye 1945'te BM'nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır ve Güvenlik Konseyi'nin beş daimî üyesi veto yetkisine sahiptir. BM Genel Merkezi Cenevre'de değil New York'tadır.

Cevap: D

117. Çözüm: Bilim tarihi — Keşfü'z-Zunun, bir kitaplar ve bilimler bibliyografyası olup Kâtip Çelebi'ye aittir; Evliya Çelebi'nin eseri Seyahatname'dir. Diğer eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: D

118. Çözüm: Türkiye'nin temel kurumları — Kamu Denetçiliği Kurumu TBMM Başkanlığına bağlıdır. Anayasal dayanağı 2010 değişikliğiyle getirilmiştir; Kamu Başdenetçisi TBMM tarafından dört yıl için seçilir ve kurum yargı kararlarını değiştiremez.

Cevap: A

119. Çözüm: Türkiye'nin temel kurumları — Doğru cevap Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu'dur. Atatürk, vasiyetnamesinde İş Bankası hisselerinin gelirinden yakınlarına yapılacak ödemelerden kalan kısmın bu iki kuruma eşit olarak verilmesini istemiştir.

Cevap: D

120. Çözüm: Nobel ödülleri — Doğru cevap yalnız I'dir. Aziz Sancar 2015 Nobel Kimya Ödülü'nü DNA onarım mekanizmalarına ilişkin çalışmaları nedeniyle Tomas Lindahl ve Paul Modrich ile paylaşmıştır; Orhan Pamuk ise Nobel Edebiyat Ödülü'nü daha önce, 2006'da almıştır.

Cevap: A